

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

9/s (3) 2023

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодида Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Шарипов Шоҳруз Фахриддин ўғли</i> ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ТАРИХИ	9-14
<i>Хо'jamuratov Umarjon Rustamovich</i> O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	15-22
<i>Raxmanov Zafar Odilovich, Aloxunov Alisher Axmadjonovich</i> FARG'ONA VODIYSI YODGORLIKLARIDA ANIQLANGAN TAMG'ALI SOPOL IDISHLAR.....	23-26
<i>Mirhakimova Feruza Xoldorjon qizi</i> МАНМУДХО'JA ВЕНБУДИЙ УY МУЗЕYI ТАРИХИ	27-31
<i>Жабборова Ойдина Ихтиёржон қизи</i> XX АСРНИНГ 20-30 ЙИЛЛАРИДА МАҲАЛЛИЙ ТАРАҚҚИЙПАРВАРЛАР ТОМОНИДАН ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАРНИ ГЕРМАНИЯГА ЎҚИШГА ЮБОРИЛИШНИНГ ТАШКИЛ ҚИЛИНИШИ.....	32-35

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Эшов Мансур Пулатович, Насырходжаева Дилафруз Сабитхановна</i> ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ КОНЦЕПЦИЯСИ ВА УНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	36-43
<i>Шадманов Эркин Шеркулович</i> МЕТОДОЛОГИЯ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ДЕТЕРМИНАНТ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ	44-52
<i>Асатуллаев Хуршид Сунатуллаевич</i> ДАВЛАТ ФИСКАЛ (БЮДЖЕТ-СОЛИҚ) СИЁСАТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ВА БАНДЛИККА ТАЪСИРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	53-60
<i>Кулибоев Азамат Шоназарович</i> ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИНИ БЮДЖЕТДАН МОЛИЯЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ ТАҲЛИЛИНИНГ НАЗАРИЙ-УСЛУБИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	61-68
<i>Razzaqova Durdon Adashboy qizi</i> IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA DASTURINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI.....	69-76
<i>Muminova Elnorahon Abdugarimovna, Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li</i> YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING O'RNI	77-86
<i>Эргашев Отамурод Тоштемурович</i> КИЧИК БИЗНЕСНИ МОЛИЯ-КРЕДИТ МЕХАНИЗМЛАРИ ОРҚАЛИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ Йўналишлари.....	87-93
<i>Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna, Qobulov Ozodbek O'ktamboy og'li</i> MINTAQALARDA GLOBAL OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI VA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHDA TADQIQOTNING O'RNI	94-97
<i>Isaqova Zebo Murodovna</i> DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI STANDARTLARI INTEGRATSIYASI.....	98-104
<i>Улашов Алибой Рашид ўғли</i> ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНИШИДА МИНТАҚАВИЙ ТАФОВУТЛАРНИНГ ЎРНИ	105-113

<i>Матюсупов Бунёд</i> АҚЛЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ТУРИЗМ ДЕСТИНАЦИЯЛАРИ ВА ШАҲАРЛАРДА САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ	1114-123
<i>Мухитдинова Камола Алишеровна</i> ИҚТИСОДИЁТДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТИ ВА УНИ БЕЛГИЛОВЧИ ОМИЛЛАР	124-131
<i>Ҳакимов Ҳакимжон</i> ДАВЛАТ ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРИ БЎЙИЧА ДАРОМАДЛИЛИК ЭГРИ ЧИЗИҒИНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	132-141
<i>Achilova Ramziya A'zamovna</i> ISHCHI KUCHI VA UNING BANDLIGI	142-149
<i>Nasriddinova Dildora Shukrullayevna</i> OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MODELLARINI YARATISH	150-157
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Хайридинов Аббосхон Анварович</i> YOSHLAR ORASIDA MAFKURAVIY TAHDIDLARNI OLDINI OLIHDA HUQUQ TARTIBOT ORGANLARINING VAZIFALARI	158-162
<i>Jurayev Alisher Tulqinboyevich</i> TA'LIMGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING IJTIMOY AHAMIYATI	163-170
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i> ТРАДИЦИОНАЛИЗМ В ФИЛОСОФИИ КОНФУЦИАНСТВА.....	171-176
<i>Qayumova Aziza Toshmuradovna</i> IBN XALDUNNING SOSIOLOGIK QARASHLARINI O'RGANISHNING METODOLOGIK JIHATLARI.....	177-183
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i> MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDA TARIXIY TAFAKKUR MADANIYATINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	184-188
<i>Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна</i> МАҚОМ САНЪАТИ БАДИИЙ-ЭСТЕТИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	189-193
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> “ҲУШ ДАР ДАМ” МОҲИЯТИ: МЕТАФИЗИК ТАҲЛИЛ	194-199
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	200-204
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Xolmatova Malika Ibadullayevna</i> AD'JEKTIVLI IDIOMALAR: QO'LLANILISHI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY AHAMIYATI TAHLILI.....	205-209

<i>Olga Filippova</i> CLUSTER IMPLEMENTATION OF FUNCTIONS OF REDUNDANCY MEANS.....	210-222
<i>Эргашева Асаль Эркиновна</i> СПЕЦИФИКА РИТМИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЗЫ МАРИНЫ ЦВЕТАЕВОЙ	223-226
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> TILSHUNOSLIKDA “YAQIN – UZOQ” OPPOZITSIYASINING CHOG‘ISHTIRMA TADQIQI MASALASI (ingliz va o‘zbek tillari misolida)	227-231
<i>Rustamova Dilrabo</i> ATAMALAR LUG‘ATIDA LUG‘AT MAQOLASINING TUZILISHI.....	232-241
<i>Кдырбаева Бахытгуль Кеунимжаевна</i> ПАРНЫЕ СЛОВА В КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКЕ: ОБЗОР ОСНОВНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	242-248
<i>Fayziyeva Aziza Anvarovna, Sadirova Sitara Sobirovna</i> TARJIMA MUAMMOLARINI YECHISH STRATEGIYALARI	249-253
<i>Alaudinova Dilnoza Rustam qizi</i> FRAZEOLOGIK (TURG‘UN) BIRIKMALAR VA ULARNI TARJIMA QILISH USULLARI	254-260
<i>Erdonova Muxlisa Hoshim qizi</i> ORNITONIM KOMPONENTLI MAQOLLARNING LINGVISTIK TADQIQI.....	261-265
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zaripov Mirzali Miraliyevich</i> KORRUPTSIYA MUAMMOLARINING SABABLARI VA YECHIMLARI	266-270
13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	271-276
<i>Yarkinay Nurumbekova Anarmatovna</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA MURABBIYLIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH PEDAGOGIK ZARURAT.....	277-284
<i>Sadullayev Dilmurod Baxtiyor o‘g‘li</i> INNOVATSIYA BOSHQARUV ASOSIDA BOSHQARUV XODRLARINI TAYYORLASH SIFATINI OSHIRISH OMILLARI	285-290
<i>Xudayqulova Zarifa Ummatqulovna</i> BO‘LAJAK PEDAGOGLARNI AKSIOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA MA‘NAVIY-MA‘RIFIY FAOLIYATGA TAYYORLASH IMKONIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	291-301
<i>Бекчанова Солиха Давлатназаровна</i> ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИДА ДИВЕРГЕНТ ТАФАККУРНИ РИВИЖОЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ИМКОНИАТЛАРИ	302-307
<i>Xasanova Gulsanam Xusanovna</i> MAGISTRATURA TALABALARING TASHKILIIY-BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODELII	308-314
<i>Allanazarov Qo‘ldosh Olimovich</i> TALABALARING TANLAGAN KASBIY FAOLIYATI VA IJODIY QOBILIYATLARINI INTERFAOL METODLAR ORQALI RIVOJLANTIRISH	315-319

<i>Umarov Nurbek Irkinovich</i> KVEST TEXNOLOGIYASINI TA'LIM JARAYONIDA QO'LLASH ASOSLARI	320-324
<i>Буранова Мадина Уктамовна</i> ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРАДИЦИОННОГО И НЕТРАДИЦИОННОГО ВИДОВ ЧТЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	325-330
<i>Зияева Хушнудабону Илхомжон кизи</i> ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА	331-339
<i>Toshpulatova Dilraboixon Sobirjonovna</i> BIOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	340-346
<i>Madaminova Nargiza Zuxridinovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA IJTIMOIY FANLARNING AHAMIYATI	347-351
<i>Shomurzayeva Nasiba Xoshimovna</i> PIYODA YURISH SAYOHATLARNI TALABALAR O'RTASIDA OMMALASHTIRISH	352-356
<i>Xoliyorov Murod Shavkatovich</i> O'QUVCHI YOSHLARDA IJTIMOIY MOTIVLARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI.....	357-362
<i>Хамроқулова Дилнавоз</i> БОЛАЛАРДА ТАБИАТГА ДОИР ТАСАВВУР ВА ТУШУНЧАЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИ....	363-366
<i>Tursunova Shaxzoda Baxromovna</i> TEXNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINING IJODKORLIK QOBILIYATI VA BOSHQARUV MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	367-373
<i>Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich</i> O'QUVCHILARDA DEVIANT XULQ SHAKLLARINING NAMOYON BO'LISHI VA TAHLILI	374-380
<i>Ўтанов Ўткир</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЎҚИТУВЧИ МАЪНАВИЙ ҚИЁФАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ	381-387
<i>Kuchkarov Bahodir Tashmurodovich</i> BO'LAJAK HARBIY OFITSERLARDA UMUMMADANIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK OMILLARI	388-392

Ўтанов Ўткир

Самарқанд вилояти педагогларни янги методикаларга ўргатиш миллий маркази
“Педагогика, психология ва таълим технологиялари” кафедраси доценти, п.ф.ф.д.(PhD)

ЎЗБЕКИСТОНДА ЎҚИТУВЧИ МАЪНАВИЙ ҚИЁФАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ

Аннотация. Мақолада Ўзбекистонда ўқитувчи маънавий қиёфасини ривожлантиришнинг концептуал асослари ёритилган бўлиб, унда ўқитувчи маънавий қиёфасини ривожлантиришда Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги Конституциясида ўқитувчининг ижтимоий мақомининг белгиланиши, “Таълим тўғрисида”ги Қонуни (2020 йил) да мамлакатимизда ўқитувчининг нуфузини мустаҳкамлашнинг тарихий имкониятлари ўрганилган. Бундан ташқари мақолада Президент Шавкат Мирзиёев асарлари, нутқлари, қарорлари ва фармонларида ўқитувчи маънавий қиёфасини ривожлантиришга оид муҳим ғоялар таҳлили баён этилган.

Таянч сўзлар: конституция, қонун, шахс, қиёфа, маънавий қиёфа, маънавий ҳаёт, маънавий эҳтиёж, маънавий етуклик, жамият, концептуал асослари, асарлар, нутқлар, қарорлар, фармонлар, омил, восита, компонент.

Utanov Utkir

Associate Professor of the Department of
Pedagogy, Psychology and Educational Technologies
of the National Center for Training Teachers in
Innovative Methods of the Samarkand Region, Ph.D.

CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE MORAL CHARACTER OF A TEACHER IN UZBEKISTAN

Abstract. The article highlights the conceptual foundations for the development of the moral image of a teacher in Uzbekistan, studies the historical possibilities of strengthening the authority of the teacher in the Law “On Education” (2020), as well as the development of the moral image of the teacher, determining the social status of the teacher in the new edition of the Constitution of the Republic of Uzbekistan. In addition, the article analyzes important ideas related to the development of the spiritual image of a teacher in the Works, Speeches, Decisions and Decrees of President Shavkat Mirziyoyev.

Key words: constitution, law, personality, image, spiritual image, spiritual life, spiritual need, spiritual maturity, society, conceptual foundations, works, speeches, decisions, decrees, factor, means, component.

Утанов Уткир

Доцент кафедры «Педагогика, психологии и образовательных технологий» Национального центра подготовки педагогов инновационным методам Самаркандской области, п.ф.ф.д.(PhD)

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ НРАВСТВЕННОГО ОБЛИКА УЧИТЕЛЯ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. В статье освещены концептуальные основы развития нравственного образа учителя в

Узбекистане, изучены исторические возможности укрепления авторитета учителя в Законе «Об образовании» (2020 г.), а также развитие нравственного образа учителя, определение социального статуса учителя в новой редакции Конституции Республики Узбекистан. Кроме того, в статье анализируются важные идеи, связанные с развитием духовного образа учителя, в произведениях, выступлениях, решениях и указах Президента Шавката Мирзиёева.

Ключевые слова: конституция, закон, личность, образ, духовный образ, духовная жизнь, духовная потребность, духовная зрелость, общество, концептуальные основы, произведения, речи, решения, указы, фактор, средство, компонент.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3SI9Y2023N57>

Кириш. Мамлакатимизда таълим-тарбия соҳасида олиб борилаётган кенг ислохотлар муаллимга, таълимга бўлган муносабатни тубдан ўзгартиришни талаб этмоқда. Азалдан юртимизда илму урфонга, аҳли илмга, устоз ва мураббийларга бўлган ҳурматни, ушбу йўналишдаги эзгу анъаналарни тиклаш баробарида мактаб таълими соҳасидаги энг замонавий тажрибаларни, хориж амалиётини жорий этиш, таълимнинг илғор методикаларини татбиқ этиш каби ўта долзарб муаммоларни ҳал қилишдек устувор вазифалар мавжуд. Энг аввало муаллимлик касбига эътибор, унинг нуфузини ошириш, ўқитувчининг мавқеини кўтариш, педагоглик касбининг мақомини ошириш бугунги куннинг муҳим асосидир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2017-2018 йилларда қабул қилинган Фармон ва Қарорларда ўқитувчининг кадр-қиммати ва жамиятдаги обрўини ошириш, унинг моддий-маънавий ва ижтимоий ҳимоясини кучайтириш масалаларига эътибор қаратилди. Масалан, Ўзбекистон Президентининг 2018 йил 5 сентябрдаги “Халқ таълими тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чоратадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3931-сонли Қарорида Халқ таълими вазирлигининг марказий аппарати таркибида вазирнинг Назорат-ҳуқуқий хизмати ташкил этилиб, “давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг халқ таълими муассасалари фаолиятига асосиз аралашувига, педагог кадрларнинг шаъни ва кадр-қиммати камситилишига, уларнинг меҳнатга мажбурланишига, таълим-тарбия жараёнига тўсқинлик қилишнинг ҳар қандай шаклларига, ўқитувчи ва ўқувчиларнинг ҳуқуқлари бузилишига йўл қўймаслик бўйича қонун ҳужжатларида назарда тутилган чораларни кўриш” [5] унинг асосий вазифаси этиб белгиланди.

Мактаб таълими соҳасида ислохотларни жадаллаштиришга кўмаклашиш ва юридик шахс мақомига эга бўлган таълимни ривожлантириш жамғармаларининг ташкил этилганлиги, молиявий манбаларининг белгилаб берилганлиги мактаб таълими тизимида туб янгиланишларни амалга оширишда қулай имкониятлар яратди. Шунинг баробарида ўқитувчилик касбининг обрўси ва ижтимоий мақомини ошириш, умумтаълим мактаблари, шунингдек, тизим ходимларини моддий ва ижтимоий қўллаб-қувватлашни таъминлаш, уларнинг самарали ишлаши учун қулай ва муносиб шарт-шароитлар яратди[5].

Асосий қисм. Хусусан, 2030 йилга қадар соҳани тизимли, минтақавий ва мақсадли ривожлантиришнинг устувор йўналишлари, шунингдек, уни амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси”ни ўз ичига олган мактаб таълими тизимини ривожлантиришнинг узоқ муддатли концепцияси ишлаб чиқилди ва айни пайтда амалиётга жорий этилмоқда[6].

Давлатимиз раҳбарининг юқоридаги Фармон ва Қарорларида ўқитувчининг билим даражаси ва педагогик маҳоратини ошириш орқали унинг маънавий қиёфасини шакллантириш устувор вазифа сифатида белгиланди.

Айниқса, ушбу йўналишда Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги Конституциясида ўқитувчининг ижтимоий мақомининг белгилаб қўйилиши муҳим ўрин тутди: “Ўзбекистон Республикасида ўқитувчининг меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни шакллантириш ҳамда тарбиялаш, халқнинг маънавий ва маданий салоҳиятини сақлаш ҳамда бойитишнинг асоси сифатида эътироф этилади.

Давлат ўқитувчиларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилади”[1] – Бош Қомусимиздаги ушбу қоида мамлакатимизда ўқитувчи имижини шакллантиришда энг асосий, методологик аҳамият касб этди .

Яна бир методологик манба - янги таҳрирда қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги Қонун ҳам мамлакатимизда ўқитувчининг нуфузини мустаҳкамлаш ҳамда узлуксиз таълим тизимини тубдан ислоҳ қилишда тарихий имкониятлар очди: “таълим, дейилади ушбу ҳужжатда, - таълим олувчиларга чуқур назарий билим, малакалар ва амалий кўникмалар беришга, шунингдек уларнинг умумтаълим ва касбий билим, малака ҳамда кўникмаларини шакллантиришга, қобилиятини ривожлантиришга қаратилган тизимли жараён” [2].

Мамлакатимизда учинчи Ренессанс даврининг маънавий пойдеворини яратишда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қиладиган яна бир муҳим ҳужжат – 2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси бўлиб, унинг тўртинчи устувор йўналиши (43-мақсад)да “мактабларда таълим сифатини ошириш, педагог кадрларнинг билими ва малакасини халқаро даражага олиб чиқиш”[4]. дек пировард мақсад белгиланган бўлиб, унга амалда эришиш йўлида амалий ишлар кенг кўламда олиб борилмоқда .

Мамлакатимизда айни пайтда фаолият олиб бораётган 10 мингдан зиёд умумтаълим мактаблари, уларда меҳнат қилиб келаётган 500 мингдан зиёд ўқитувчилар ва педагог ходимларга нисбатан чинакам ҳурмат муҳитини яратиш борасида хайрли ишлар бошланган.

Инсоният тарихи шундай гувоҳлик берадики, қайси жамиятда зиёлининг, муаллимнинг ҳурмат-эътибори жойига қўйилса, ўша жамият ўз ҳаётининг барча соҳасида тараққиётга, ижтимоий барқарорликка. Ана шу тарихий ҳақиқатни қарор топтириш масаласида бизнинг мамлакатимизда амалий ишлар давлат сиёсати доирасида амалга оширила бошлаганига 5-6 йил бўлди, холос. Давлат раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг шахсан ўзи бу эзгу ибтидонинг ташаббускори бўлди. Президент ҳузурида 2019 йил 23 августда ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва жамиятда ўқитувчининг мавқеини ошириш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида “Бу касбнинг обрўсини фақат ўқитувчининг ўзи фидокорона меҳнати, ўз устида тинимсиз ишлаши, бошқаларга ўрнак бўлиши билан ошира олади. Биз энди жамиятимизда ўқитувчиларни “сиз”лаб, уларнинг шаъни ва ҳурматини бошимизга кўтарадиган, уларни том маънода келажак бунёдкорлари, деб улуғлайдиган муҳитни яратишимиз зарур”[10], деб таъкидлангани фикримизнинг исботидир.

Халқимизда қадимул аввалдан муаллимлик касби улуғланган, у халқимизнинг ардоғида бўлиб келган. Муборак ҳадисларда “Муаллимнинг икки дунёси обод” деб бежиз айтилмаган. Қайси бир донишманд “давлатнинг кучли ёхуд заифлигини билмоқчи бўлсанг, унинг муаллимга бўлган муносабатини ўрган”, деган экан. Биз кучли давлат қурмоқчи эканмиз, аввало чинакам зиёлилар, фидойи муаллимлар авлодини тарбиялашимиз керак.

Муаллимнинг асл қиёфасини тиклаш – бугунги кунда мамлакатимизда фақат имижмейкерлик фаолиятининг мақсади бўлибгина қолмай, балки янгидан барпо этилаётган Ўзбекистоннинг маънавий қиёфасини яратишдек умуммиллий ҳаракатнинг узвий таркибий қисмидир. Ўқитувчининг маънавий қиёфасини шаклантириш ва ривожлантириш – янги маънавий маконга янгича мазмун, ёрқин истиқбол бахш этувчи жараёндир. Муҳтарам Президентимизнинг ибораси билан айтганда, янги маънавий макон - “биз орзу қилаётган янги Ўзбекистоннинг маънавий қиёфаси яққол акс этадиган, халқимиз интилаётган ва эл-юртимиз бахтиёр яшайдиган маърифатли жамиятдир” [3].

Янги жамиятнинг маънавий асосларини барпо этиш, унинг янги маънавий қиёфасини яратишнинг ўзи бўлмайди. Бу тарихий миссияни амалга ошириш кўп машаққатни талаб қилади. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев “Юртимизда Учинчи Ренессанс даври пойдеворини барпо этиш учун бизга замонавий илм ва яна бир бор илм, тарбия ва яна бир бор тарбия керак. Бугунги ва эртанги кунимизни, ёшларимиз тақдирини ҳал қиладиган юксак малакали муаллим ва мураббийлар, профессор-ўқитувчилар, ҳақиқий зиёлилар керак” [4], деб таъкидлагани ушбу хулосамизнинг исботидир.

Мамлакатимизда 2017 йилдан буён узлуксиз таълим тизимининг ҳуқуқий асосларини яратиш асносида ўқитувчининг маънавий қиёфасини ривожлантириш жараёни бошланганлиги ва бугунги кунда унинг жадаллик билан давом эттирилаётганлиги мактаб таълимида ўзига хос инқилоб, бир сифат ҳолатидан иккинчи сифатга ўтишдек ялпи универсал қонуннинг амалдаги ифодаси, десак тўғри бўлади.

Ушбу жараён иккита асосий йўналишда олиб борилмоқда: 1) таълимнинг мазмуни ва сифатини тубдан яхшилаш мақсадида мактаб таълими соҳасига янги, замонавий методикаларини жорий қилиш; 2) ўқитувчининг маънавий салоҳияти ва педагогик маҳоратини ошириш. Айни пайтда мамлакатимизда ҳар иккала йўналишда ҳам ҳуқуқий-меъёрий асослар яратилган бўлиб, уларни амалиётга татбиқ этиш жадаллик билан олиб борилаётир.

Албатта, иккинчи йўналиш - ўқитувчининг маънавий салоҳияти ва педагогик маҳоратини ошириш вазифасини ижобий ҳал этиш, аввало, ўқитувчининг маънавий-ахлоқий маданиятини замон талаблари даражасида ташкил этишга боғлиқ. “Педагогнинг ахлоқий маданияти – педагогнинг ахлоқий сифатлари (важлари, шахсий қадриятлари, эътиқоди, билими, ҳис-туйғу ва қобилиятлари) ривожланганлик даражасини ифодаладиган шахсий ва профессионал сифатларининг мураккаб уйғунлашган тизими бўлиб, у ахлоқий танлов ва ахлоқий фаолиятни замонавий ижтимоий-маданий муҳит ва профессионал фаолиятда идеал ёки меъёрий деб ҳисобланадиган инсоний қадриятлар, тамойиллар, қоидалар билан қиёслаганда намоён бўлади” [11].

Мамлакатимизда кейинги 5-6 йилда таълимга, ўқитувчининг меҳнатини қадрлаш, унинг маҳоратини ошириш масалаларига эътибор кучайтирилгани боис таълимда самарадорлик ҳам ортиб бормоқда. “Таълим сифатини оширишдек эзгу мақсадга фақатгина ўқитувчининг педагогик маҳоратини оширмасдан эришиб бўлмаслиги бугун барчага аён. Агар ўқитувчида педагогик маҳорат етишмаса, таълимда самара ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Педагогик маҳорат энг аввало ўқитувчининг қиёфаси (имижи), унинг илмий ва маърифий салоҳияти, ғоявий етуклиги, шахсий сифатлари, ўқувчи ёшлар олдидаги обрў-эътибори, ҳаётий тажрибаси ва кўникмаларига боғлиқ, албатта” [12].

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11-майдаги “2022-2026 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш бўйича миллий дастурни тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-134-сон Фармонида “жамиятда ўқитувчи касби нуфузини ошириш, педагоглар учун қулай ижтимоий шароитлар яратиш ва меҳнатини муносиб рағбатлантириш; ўқитувчиларнинг ёшларга таълим ва тарбия беришдаги масъулиятини, доимий касбий ривожланишдаги талабчанлигини ошириш”[8] энг муҳим ва долзарб вазифа қилиб белгиланди, энг асосийси – “намунали ўқитувчи мезонларини ишлаб чиқиш” [8] вазифаси мамлакатимиз мактаб таълими тарихида илк марта кун тартибига қўйилди.

Намунали ўқитувчи қандай бўлиши керак, унинг маънавий қиёфасини белгиловчи мезонлар нималарни ўз ичига олади, деган масала фақат таълимни бошқарув органларининг эмас, балки, биринчи галда ватанимиз педагогика фани, илмий тадқиқотчилар олдида турган муҳим ва принципиал масаладир. Кейинги 5-6 йилда мактаб таълими ислохотлари натижаларидан келиб чиқиб, жамиятимизда амалга оширилаётган янгиланиш жараёнларига ҳамоҳанг тарзда ўқитувчининг маънавий қиёфасини белгилайдиган қуйидаги фазилатларни ривожлантириш педагогик тараққиётимизнинг энг муҳим омилларидандир. Чинакам педагог:

ўз касбини жондан севадиган, унинг ижтимоий қадр-қиммати ва давлат сиёсатига моликлигини тўғри англайдиган, юксак масъулият ҳиссини вужудига сингдирган;

юксак ақл-заковатли, илму урфон ютуқларидан бохабар ва улардан ўз педагогик фаолиятида фойдалана оладиган;

ўз фаолиятида адолат тамойилларига риоя қиладиган, ўқувчилар билимини холис баҳолайдиган, ҳар бир ўқувчининг индивидуал ўзига хослиги ва қобилиятини ривожлантира оладиган;

“ҳаёт давомида ўқиш” қоидасига қатъий амал қиладиган, ўз устида мунтазам ишлайдиган, профессионал маҳорати, билими ва малакасини доимо ошириб борадиган;

илғор педагогик тажрибаларни ўрганиб, ўз педагогик тажрибаси ва маҳоратини ошириб ҳамда ҳамкасблар ўртасини уни оммалаштириб борадиган;

ўз-ўзига танқидий ёндаша оладиган, ҳамкасбларга самимий муносабатда бўладиган, уларнинг камчиликларини бартараф этишга дўстона интиладиган;

ўқитувчи одоби (такт)га қатъий риоя қиладиган, ишда ва оилада чинакам ибрат намунаси бўладиган;

жамоа, халқ манфаатини устун қўядиган, фидойи, ташаббускорлик фазилатлари билан ўзининг авторитетини доимо ошириб борадиган;

ташқи кўринишида жозибador;

ҳар қандай мураккат вазиятда босиқ, ҳис-туйғуларга эрк бермайдиган;
ўқувчиларга самимий, шунинг баробарида талабчанлик билан муносабатда бўладиган;

ҳар бир ўқувчининг ёш ҳамда индивидуал хусусиятларини яхши билган ҳолда уларга ёндашадиган;

ўқувчилар, уларнинг ота-оналари, ён-атрофдагилар, жамоатчиликка эътиборлилик, юксак мулоқот маданиятига эгалик;

ўқувчиларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш, камситмаслик, ўзининг “устунлигини” исботлашга уринмаслик;

ўқувчиларнинг ботиний олами, ишонч ва эътиқодига таъсир ўткази олиш каби хусусиятларга эга бўлиши талаб этилади. Ана шу эзгу мақсадга эришилса, янги Ўзбекистонга мос ўқитувчининг маънавий қиёфаси шаклланган ва замонавий имижга эга бўлган ҳолатга эришиш мумкин.

Албатта, бунга осонликча эришиб бўлмайди. Бунинг учун таълимнинг бошқарув органи фаолиятида туб сифатий ўзгаришларни ҳам амалга ошириш зарур. Ўзбекистон Республика Президентининг 2023 йил 26-майдаги “Мақтабгача ва мақтаб таълими вазирлиги ҳамда унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-79-сон Фармони белгиланган вазифаларнинг мақтаб таълими тизимига жорий этилиши ана шундай сифат ўзгаришларини амалга оширишга қаратилган[9].

“Маърифатли жамият” деб таърифланаётган янги Ўзбекистонда энг обрўли инсон – педагог, ўқитувчи бўлиши керак. Янги Ўзбекистоннинг ўқитувчиси ўзининг меҳнати, турмуши, одамлар ўртасидаги ҳурмати, одоб-ахлоқи, масъулияти – барча инсоний фазилатлари билан барчадан ажралиб туриши лозим.

Бугунги ўқитувчи кечаги муаллим эмас, у ўзининг барча жиҳатлари билан аввалги муаллимдан тубдан фарқ қилиши зарур. Янги жамиятда ўқитувчилик масъулияти, унинг маънавий қиёфаси ҳар доимгидан юксак ва шарафлидир. Чунки, бугунги ўқитувчи XXI аср кишини камол топтиришга масъул бўлган инсондир.

Хулоса. Юқорида баён этилганлардан қуйидаги хулосаларга келиш мумкин:

1. Ўзбекистон Президентининг 2018-2023 йиллардаги таълим ислоҳотларига доир Фармон ва Қарорларида ўқитувчининг билим савияси ва педагогик маҳоратини ошириш орқали унинг маънавий қиёфасини ривожлантириш устувор вазифа сифатида белгиланди.

2. Ўзбекистонда узлуксиз таълим тизимининг ҳуқуқий-меъёрий асосларини яратиш билан биргаликда ўқитувчининг маънавий қиёфасини ривожлантириш жараёни жадаллик билан давом эттириляётганлиги мақтаб таълимида ўзига хос инқилоб, сифатий ўзгариш тарзида намоён бўлмоқда. Ушбу жараён биринчидан, таълимнинг мазмунига янги, замонавий методикаларини жорий қилиш; иккинчидан, ўқитувчининг маънавий салоҳияти ва педагогик маҳоратини ошириш йўналишларида амалга оширилмоқда.

Янги давр ўқитувчисининг маънавий қиёфасини белгиловчи мезонлар нималарни ўз ичига олиши керак, деган масала фақат таълимни бошқарув органиларининг эмас, балки, ватанимиз педагогика фани, илмий тадқиқотчилар олдида турган ғоят долзарб ва принципиал масаладир.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 01.05.2023 й., 03/23/837/0241-сон.
2. «Таълим тўғрисида». Ўзбекистон Республикасининг Қонуни. - Т.: Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси. - 2020 йил 24 сентябрь. 03/20/637/1313-сон.
3. Шавкат Мирзиёев. Янги Ўзбекистон стратегияси. Т.: "O'zbekiston", 2021. – Б.276.
4. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси асосида демократик ислохотлар йўлини қатъий давом эттирамиз. Янги сайланган Ўзбекистон Президенти Ш.Мирзиёевнинг лавозимга киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисидаги нутқи//“Халқ сўзи”, 2021 йил 7 ноябрь, №238 (8018).
5. “Халқ таълими тизимига бошқаришнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори. - Т.: Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси. - 2018 йил 6 сентябрь. 07/18/3931/1841-сон.
6. “Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. - Т.: Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси. - 2019 йил 29 апрел. 06/19/5712/3034-сон.
7. “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони. - Т.: Қонунчилик маълумотлари миллий базаси. - 2022 йил 29 январь. 06/22/60/0082-сон.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11-майдаги “2022-2026 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш бўйича миллий дастурни тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-134-сон Фармони. - Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 11.05.2022 й., 06/22/134/0407-сон.
9. Ўзбекистон Республика Президентининг 2023 йил 26-майдаги “Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда унинг тизимидаги ташкилотлар фаолиятини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-79-сон Фармони. - Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 31.05.2023 й., 06/23/79/0302-сон.
10. “Халқ сўзи” газетаси, 2019 йил 24 август. - №174 (7404)-сон.
11. О.Кочина. Нравственная культура педагога. // solincesvet.ru – 2016.
12. Haydarov K. Ta'limda kognitiv jarayonlarni faollashtirishning ilmiy-metodik talqini // Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiyasi materiallari/ - 2023 yil 27 iyun. – Samarqand, 2022. – В.606.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).